

SPOROČILO ZA MEDIJE št. 146/22

Luxembourg, 13. september 2022

Sodba Sodišča v zadevi C-45/21 | Banka Slovenije

Monetarna politika in reševanje bank v euroobmočju: Sodišče je pojasnilo meje odgovornosti centralne banke za škodo, ki so jo utrpeli imetniki finančnih instrumentov, ki jih je ta banka izbrisala na podlagi reorganizacijskih ukrepov

Slovensko ustavno sodišče je leta 2016 razsodilo, da je nacionalna zakonodaja, na podlagi katere lahko Banka Slovenije izbriše nekatere finančne instrumente, kadar grozi stečaj kreditne institucije in bi to lahko ogrozilo finančni sistem v celoti, v skladu s slovensko ustavo. To sodišče pa je ugotovilo, da v zadevni zakonodaji ni bilo posebnih procesnih pravil za odškodninske tožbe, ki bi jih lahko vložili nekdanji imetniki izbranih finančnih instrumentov.

Državni zbor Republike Slovenije je za odpravo te pravne praznine sprejel zakon (v nadaljevanju: ZPSVIKOB), ki določa pravila, katerih namen je zagotoviti učinkovito sodno varstvo nekdanjim imetnikom finančnih instrumentov, ki jih je Banka Slovenije izbrisala.

Banka Slovenije je vložila zahtevo za oceno ustavnosti več določb ZPSVIKOB, pri čemer je med drugim navedla, da pravila iz teh določb v zvezi z njeno odgovornostjo in dostopom do informacij, ki jih ima, niso v skladu s pravom Unije.

Slovensko ustavno sodišče prosi Sodišče, naj pojasni meje, ki jih določa pravo Unije za odgovornost nacionalne centralne banke, ki je del Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), iz lastnih sredstev za škodo, ki so jo utrpeli nekdanji imetniki finančnih instrumentov, ki jih je ta centralna banka izbrisala na podlagi reorganizacijskih ukrepov, ki jih je odredila navedena centralna banka.

Sodišče je s sodbo s tega dne najprej opozorilo, da izvajanje reorganizacijskih ukrepov v kreditnih institucijah, kakršni so ti, na katere se nanaša ureditev odgovornosti, ni naloga, ki bi jo imele nacionalne centralne banke. Države članice imajo možnost izbrati organ, pristojen za odločitev o izvajanju teh ukrepov. Kadar država članica dodeli tako funkcijo nacionalni centralni banki, je treba to funkcijo izvajati na lastno odgovornost in za lasten račun te centralne banke.

Kar zadeva konkretne pogoje za nastanek odgovornosti nacionalne centralne banke, mora zadevna država članica opredeliti pogoje, pod katerimi je njena centralna banka lahko odgovorna, ker je izvedla reorganizacijski ukrep. Ti pogoji morajo vseeno biti v skladu s prepovedjo monetarnega financiranja iz člena 123 PDEU.

V zvezi s tem nastanka odgovornosti očitno ni mogoče opredeliti kot neposredno pridobitev dolžniških instrumentov osebe javnega prava.

Ni pa mogoče izključiti, da nastanek navedene odgovornosti lahko pomeni financiranje obveznosti javnega sektorja

do tretjih oseb, kar bi pomenilo monetarno financiranje.

Vendar za ureditev, v kateri je podana odgovornost nacionalne centralne banke, kadar ta banka ali osebe, ki jih je pooblastila, da delujejo v njenem imenu, niso izpolnile dolžnosti skrbnega ravnanja, ki jim je bila naložena z nacionalnim pravom, pri opravljanju funkcije, ki je bila tej centralni banki dodeljena s tem pravom, načeloma ni mogoče šteti, da vključuje financiranje obveznosti javnega sektorja do tretjih oseb.

Sodišče je torej ugotovilo, da **pravo Unije¹ ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa, da je nacionalna centralna banka, ki je del ESCB, iz lastnih sredstev odgovorna za škodo, ki so jo utrpeli nekdanji imetniki finančnih instrumentov, ki jih je izbrisala na podlagi reorganizacijskih ukrepov**, ki jih je odredila ta centralna banka, kadar se v poznejšem sodnem postopku izkaže, da ta izbris bodisi ni bil nujen za zagotovitev stabilnosti finančnega sistema bodisi so ti nekdanji imetniki finančnih instrumentov zaradi navedenega izbrisa utrpeli večje izgube, kot bi jih utrpeli v primeru stečaja zadevne finančne institucije, **če je navedena centralna banka odgovorna le takrat, kadar so sama ali osebe, ki jih je pooblastila, da delujejo v njenem imenu, resno kršile svojo dolžnost skrbnega ravnanja.**

Glede obveznosti zadevne nacionalne banke, da nekaterim nekdanjim imetnikom finančnih instrumentov, ki jih je izbrisala, povrne škodo le zaradi tega izbrisa, je treba za plačilo take odškodnine s strani nacionalne centralne banke iz lastnih sredstev, nasprotno, šteti, da pripelje do tega, da ta centralna banka namesto drugih javnih organov zadevne države članice prevzame financiranje obveznosti javnega sektorja na podlagi nacionalne zakonodaje te države članice.

Sodišče je torej ugotovilo, da **pravo Unije² nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa, da je nacionalna centralna banka, ki je del ESCB, iz lastnih sredstev v vnaprej določenih zgornjih mejah odgovorna za škodo, ki so jo utrpeli nekdanji imetniki finančnih instrumentov, ki jih je izbrisala na podlagi reorganizacijskih ukrepov, zgolj pod pogojema, da, prvič, so ti nekdanji imetniki fizične osebe, ki imajo letni dohodek, nižji od zgornje meje, določene s to zakonodajo, in drugič, se navedeni nekdanji imetniki odpovejo uveljavljanju odškodnine za to škodo po drugi pravni poti.**

Glede financiranja stroškov, ki nastanejo z zadevno ureditvijo odgovornosti, je Sodišče opozorilo, da so temeljne naloge ESCB, med katerimi sta opredelitev in izvajanje monetarne politike Unije, naložene tudi nacionalnim centralnim bankam. Za sodelovanje pri izvajanju monetarne politike Unije pa je oblikovanje rezerv s strani nacionalnih centralnih bank nujno potrebno zlasti zato, da bi te banke lahko nadomestile morebitne izgube, nastale zaradi operacij monetarne politike, in financirale operacije odprtega trga.

V tem okviru izplačilo iz splošnih rezerv nacionalne centralne banke v znesku, ki lahko vpliva na njeno zmožnost učinkovitega izpolnjevanja nalog v okviru ESCB, skupaj z nezmožnostjo samostojnega ponovnega oblikovanja rezerv zaradi sistematičnega razporejanja vseh njenih dobičkov za povrnitev škode, ki jo je povzročila, to centralno banko postavlja v položaj odvisnosti od političnih organov države članice, ki ji pripada.

Sodišče je sklenilo, da **pravo Unije³ nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa, da je nacionalna centralna banka, ki je del ESCB, odgovorna za škodo, povzročeno z izbrisom finančnih instrumentov na podlagi reorganizacijskih ukrepov v znesku, ki bi lahko vplival na njeno zmožnost učinkovitega izpolnjevanja njenih nalog ter ki se financira po prednostnem vrstnem redu z razporejanjem vseh dobičkov, ki jih je navedena centralna banka ustvarila od določenega datuma, v posebne namenske rezerve, z izplačilom iz splošnih rezerv iste centralne banke, ki ne sme presegati 50 % teh rezerv, in s posojilom, ki se obrestuje, pri zadevni državi članici.**

---

¹ Člen 123(1) PDEU in člen 21.1 Protokola o ESCB in ECB.

² Člen 123(1) PDEU in člen 21.1 Protokola o ESCB in ECB.

³ Člen 130 PDEU in člen 7 Protokola o ESCB in ECB.

Glede informacij, ki so bile pridobljene ali so nastale pri izvajanju reorganizacijskih ukrepov, je Sodišče ugotovilo, da **se dolžnosti varovanja poklicne skrivnosti in zaupnosti uporabljata za organe, ki jim je z nacionalnim pravom dodeljena funkcija nadzora kreditnih institucij**, ne moreta pa biti naloženi na splošno za informacije, ki so bile pridobljene ali so nastale pri opravljanju drugih funkcij.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Jaroslaw Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Ostanite povezani!

